

SOCRATISME, EDUCACIÓ I CAPACITATS

Com fer una educació socràtica en temps multiculturals

Júlia Torres Canela

Al seu text *L'autoexamen en Sòcrates* (dins *Cultivating Humanity*, ed. or., 1997) Martha Nussbaum es planteja com hauria de ser una educació que es prengués seriosament el fet de desenvolupar les capacitats humanes i si existeix algun model per a aquesta pedagogia. Conclou que el socratisme que es basa en el debat i en el qüestionament de totes les veritats tradicionals és el model educatiu fonamental.

Martha Nussbaum (1947) considera que Sòcrates és un educador perquè va ensenyar a Atenes la manera de qüestionar la saviesa tradicional. De fet, el van matar perquè educava la ciutat en la crítica. Ell era el tàvec d'Atenes, l'home que provocava la reflexió i el pensament creatiu, cosa que exasperava el tradicionalistes. EL model socràtic és alliberador perquè encoratja tothom a pensar per si mateix i a debatre les pròpies opinions en públic. Segons Nussbaum «*No haurem engendrat ciutadans veritablement lliures en el sentit socràtic si no formem persones capaces de raonar per si mateixes i d'argumentar correctament, capaces d'entendre la diferència entre un raonament amb validesa lògica i un altre lògicament feble, de distingir entre l'estructura lògica d'un discurs i la veritat de les seves premisses*».

«*Incitar el lector a l'anàlisi lògica i a la crítica*» implica fer una educació que porti els alumnes a preguntar el per què de les coses i ensenyar-los a diferenciar entre raonaments correctes i fal·làcies argumentatives. Aquesta actitud socràtica en l'educació implica considerar que l'educador no ha d'estar tan centrat en la

transmissió d'una sèrie de sabers tancats (un «cànon») com en la capacitació de les habilitats que permetin a cada alumne un desenvolupament propi.

Per Nussbaum es pot resumir l'educació socràtica en una sèrie d'enunciats:

1.- L'educació socràtica és per a tots els éssers humans.

«La concepció socràtico/estoica recolza la democràcia i alhora és recolzada per ella»

2.- L'educació socràtica cal que s'adapti a les circumstàncies i el context de l'alumne.

«Si s'entén l'educació de forma socràtica com el fer aflorar l'activitat de l'ànima de cadascú, resulta natural concloure, com va fer Sòcrates, que l'educació ha de ser molt personals. Cal que es preocupi de la situació real de l'alumne, de l'estat dels seus coneixements i creences, dels obstacles que hi ha per a que aquest alumne assoleixi la introspecció i la llibertat intel·lectual»

3.- L'educació socràtica ha de ser pluralista, val a dir, atenta a una diversitat de normes i de situacions.

«No hi ha manera més eficaç de despertar els alumnes que enfrontar-los a maneres diferents de fer les coses (...) Explorar la manera com han organitzat altres societats les coses referents al benestar humà, o al gènere, la raça o la religió, farà que l'alumne vegi que altres persones de societats viables han fet les coses de maneres molt diferents».

4.- L'educació socràtica requereix garantir que els llibres no es transformin en autoritats.

«Els llibres no estan "vius". En el millor dels casos »